

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Johdanto-osassa lausuttuun viitaten voi todeta, että esitettyä kokonaisuudistusta voi pitää tavoitteiltaan erittäin kannatettavana.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

Ei huomautettavaa.

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoite julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskevan sääntelyn uudistamisesta ja yhtenäistämisestä on erittäin kannatettava.

Esitettävä laki olisi uusi ja sillä koottaisiin yhteen sääntelyä julkisuuslaista, arkistolaista, tietohallintolaista ja asiointilaista. Arkistolaki ja tietohallintolaki kumottaisiin ja uuden lain säännökset korvaisivat niissä olevan sääntelyn. Kokonaisuudituksessa huomioitaisiin myös EU:n tietosuoja-asetuksen mukaiset vaatimukset.

Kattavan yleissääntelyn luominen on tarpeen, koska voimassa olevia lakeja muuttamalla olisi yhtenäisyyttä tiedonhallinnan järjestämiseen liittyvään sääntelyyn, kuten suunnittelu- ja kuvaamisvelvoitteisiin sekä ohjaamiseen liittyviin rakenteisiin, vaikea saavuttaa.

Lisäksi lakiehdotuksen tavoite käsitteiden yhtenäistämisestä on hyvä.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Raision kaupunki yhtyy Kuntaliiton asiassa antamaan lausuntoon.

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Raision kaupunki yhtyy Kuntaliiton asiassa antamaan lausuntoon.

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Raision kaupunki yhtyy Kuntaliiton asiassa antamaan lausuntoon.

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvaluokitus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Raision kaupunki yhtyy Kuntaliiton asiassa antamaan lausuntoon.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuuksiluokitus (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Raision kaupunki yhtyy Kuntaliiton asiassa antamaan lausuntoon.

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Asiarekisterin käsite jää epäselväksi. Perusteluissa todetaan, että asiarekisterin olisi tarkoitus koostua sekä asianhallintajärjestelmän metatiedoista että operatiivisissa tietojärjestelmissä syntyvistä metatiedoista. Koostuisiko rekisteri tällöin monista eri tavoin muodostetuista asiatunnuksista, kun vielä lisäksi perustelujen mukaan ensisijaisena asiatunnuksena käytettäisiin toisen tiedonhallintayksikön asiatunnusta, jos asiakirja liittyy toisessa viranomaisessa käsiteltävänä olevaan asiaan.

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Raision kaupunki yhtyy Kuntaliiton asiassa antamaan lausuntoon.

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lakiehdotuksessa jää epäselväksi olisiko kuntien tietoaineistoille tarjolla sähköisen säilytyksen taho, vai onko kuntien kehitettävä itse omat sähköiset arkistointiratkaisunsa. Kansallisarkisto tarjoaa sähköisen säilyttämisen palvelua tällä hetkellä vain valtionhallinnolle.

Lakiehdotuksessa erotetaan lisäksi käsitteellisesti tietoaineistojen säilyttäminen ja tietoaineistojen arkistointi. Epäselväksi jää mitä toimenpiteitä tämä aiheuttaa käytännössä.

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Esityksen velvoitteiden täyttäminen edellyttää syvällistä osaamista tietotekniikan eri osa-alueista. Tällaisia osa-alueita ovat erityisesti tietoturva ja tietoarkkitehtuuri. Jotta velvoitteet pystytään

täyttämään, täytyy kunnassa sekä kouluttaa nykyistä henkilöstöä että palkata uutta henkilöstöä. Lakiehdotuksessa mainittujen velvoitteiden täyttäminen vaatii kunnan sisällä monen eri toimijan yhteistyötä sekä erilaisten olemassa olevien kuvausten ja suunnitelmien muokkaamista ja yhteensovittamista. Tällä hetkellä kunnassa kaikki suunnitelmat eivät ole valmiita suoraan siirrettäväksi uuteen muotoon, vaan suunnitelmia laaditaan ja päivitetään koko ajan. Ehdotetut siirtymäajat ovat ehdottomasti liian lyhyitä kaikkien velvollisuuksien hoitamiseen.

Siirtymäajoissa tulisi huomioida myös kunnan talouteen liittyvät aikataulut. Kuntien talousarviot tulevaisuudeksi laaditaan kesällä/syksyllä. Tämä tarkoittaa, että henkilöresurssien ja palveluostojen tarve pitää ennakoida noin puolitoista vuotta etukäteen. Esityksen vaikutukset henkilöstö- ja palveluostojen kuluihin on niin merkittävät, että niitä ei voi sovittaa kunnan tietohallinnon tekemään talousarvioon vuodelle 2019. Velvoitteiden toteuttamiseen varattavan rahoituksen saaminen on mahdollista aikaisintaan vuoden 2020 alusta. Em. huomioiden velvoitteiden siirtymäajasta on merkittävä osa kulunut ennen kuin toteutukseen vaadittava rahoitus on talousarvion kautta käytettävissä.

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

Esityksen vaikutuksenalaiset kohteet on kattavasti tunnistettu. Esityksen velvoitteiden täyttäminen edellyttää kunnassa huomattavia työpanoksia. Huomattava työpanos tarkoittaa nykytilanteessa tarvetta lisäresurssien hankkimiselle. Huomattavaa on myös velvoitteiden edellyttämä osaaminen tietoaarkkitehtuurista, jota ei nykytilanteessa kunnassa välttämättä ole.

Kaikkien suunnittelu- ja kuvausvelvollisuuksien täyttäminen tulee vaatimaan huomattavasti enemmän resursseja kuin esitetty 0,5-1 henkilötyövuoden työpanos tai 10 000 - 20 000 euron asiantuntijapalvelujen hankinta.

Tietoturvallisuus:

Esityksen velvoitteiden täyttäminen edellyttää kunnassa huomattavia panostuksia henkilö- ja talousresursseihin. Huomattava panos tarkoittaa nykytilanteessa tarvetta lisäresurssin hankkimiselle. Huomattavaa on myös velvoitteiden edellyttämä osaaminen tietoturvasta, jota ei nykytilanteessa kunnassa ole riittävästi.

Tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallinnan ja lokitietojen keräämisen tila ei ole kunnassa selvä. Esityksen velvoitteiden täyttäminen edellyttää selvityksen tekemistä kunnassa, ja tulee vaatimaan taloudellisia panostuksia tietojärjestelmien kehittämiseen.

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

Asiatunnukseen kohdistuvat muutokset aiheuttavat lisäresurssien tarpeen sekä tietojärjestelmien että rekisteröintikäytäntöjen kehittämiseen. Epäselväksi jää lakiesityksessä esitetty vaatimus myös muiden kuin asiankäsittelyn yhteydessä muodostuvien aineistojen yksilöintitunnuksista.

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

Vaikutuksenalaiset kohteet on esityksessä kattavasti tunnistettu, sekä arviot vaadittavista panostuksista kunnissa on hyvin laadittu.

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

Velvollisuudelle säilyttää tietoaineistot vain sähköisessä muodossa tarvitaan ehdotettua huomattavasti pidempi siirtymäaika. Tällä hetkellä kunnassa ei olla tiedonohjauksen osalta siinä tilanteessa, että pystyttäisiin luotettavasti sähköisesti pitkäaikaissäilyttämään tai arkistomaan.

Lisäksi vaatimus arkistosta luovutettavien tietojen pseudonymisoinnista tulee vaatimaan mm. tietojärjestelmien kehittämistä.

Muuta huomioitavaa:

Monet ehdotetut velvoitteet ovat tavoitteeltaan hyviä, mutta vaativat kuntien kannalta paljon lisäresursseja sekä suunnitteluun, toteutukseen, ylläpitoon että hankintoihin. Kokonaisuutena esitettyjen velvoitteiden toteutus vaatii kunnalta merkittäviä panostuksia henkilöresursseihin sekä kertaluonteisesti että pysyvästi.

Nämä panostukset eivät kompensoidu kuin vähäisissä määrin sillä perusteella, että olemassa olevia velvoitteita muutetaan. Pääasiassa vaadittavat panostukset johtuvat uusista velvoitteista.

Lisäksi tulee varmistaa, että muodostettavalla tiedonhallintalautakunnalla on riittävästi resursseja kaikkien esitettyjen työtehtävien hoitamiseen.

Teuri Jenni

Raision kaupunki - Raision kaupunginhallitus 24.9.2018 § 333